

Т.Б. Курченко

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Київ

Особливості стану клітинного імунітету у хворих на псоріаз та псоріатичну артропатію

Мета роботи — визначити особливості імунного фенотипу периферичних лімфоцитів, зокрема Т- та НК-клітин, у хворих на псоріаз (ПС) і псоріатичну артропатію (ПА) та приділити особливу увагу визначенню рівня експресії CD314 і CD94 з метою виявлення потенційних маркерів активності та імунофенотипічних відмінностей між формами захворювання.

Матеріали та методи. У дослідженні взяли участь 30 пацієнтів, яких було розділено на дві групи. До групи 1 включено 18 осіб з бляшковим ПС (PASI 12,1), до групи 2 — 12 хворих із ПА (DAS28 4,6). Контрольну групу було сформовано з 20 практично здорових донорів. За допомогою методу проточної цитометрії проведено базову імунограму та проаналізовано експресію CD314 і CD94 на Т-лімфоцитах (CD3⁺) і НК-клітинах (CD3⁺56⁺). Збір крові здійснено двічі з інтервалом 21 день. Статистичний аналіз проведено за допомогою програми Statistica 10.0 із використанням критерію Манна—Уїтні за рівня значущості $p < 0,05$.

Результати та обговорення. Виявлено суттєві імунофенотипічні відмінності між пацієнтами з ПС і ПА: за ПА спостерігали достовірне зниження рівня CD19⁺ В-лімфоцитів і підвищену експресію CD314 на НК-клітинах, при цьому рівень інгібуючого рецептора CD94 був значно зниженим на Т-лімфоцитах. У пацієнтів із бляшковим ПС відзначено помірне підвищення рівня CD3⁺56⁺314⁺ клітин та незначне зниження — CD3⁺94⁺, що свідчить про латентну активацію цитотоксичних механізмів. Отримані дані підтверджують наявність дисбалансу між активуючими та інгібуючими сигналами в імунній системі при ПА, що може зумовлювати агресивніший перебіг захворювання. Виснаження Т-клітин (зниження рівня CD3⁺314⁺94⁺) та хронічна активація рецептора NKG2D можуть бути основою персистувального запального процесу. В тканинах-мішенях — у шкірі та суглобах — надекспресія лігандів NKG2D посилює інфільтрацію, продукцію цитокинів та деструкцію. NKG2D виявив себе не лише як активатор цитотоксичних клітин, а і як модулятор імунної чутливості, що бере участь у формуванні толерантності або виснаження. Це відкриває перспективи для використання його як терапевтичної мішені в лікуванні хворих на ПС та ПА.

Висновки. У пацієнтів із ПА виявлено глибші порушення клітинної імунної відповіді порівняно з хворими на бляшковий ПС. Зниження експресії CD94 та дефіцит В-клітин у пацієнтів з ПА свідчать про імуносупресивні порушення, що можуть бути асоційовані з тяжкістю перебігу захворювання. Виявлені імунофенотипові відмінності підтверджують доцільність включення маркерів CD314/CD94 до розширеної імунограми як потенційних прогностичних біомаркерів. У подальших дослідженнях доцільно зосередитися на вивченні функціональної активності цитотоксичних клітин та цитокинового профілю (IL-10, IFN- γ , TNF- α) з метою уточнення патогенетичних мішеней для таргетної терапії.

Ключові слова

Псоріаз, псоріатична артропатія, імунограма, CD314, CD94, НК-клітини, Т-лімфоцити.

Псоріаз (ПС) та псоріатична артропатія (ПА) — хронічні імуноопосередковані захворювання, які поєднують системну дисрегуляцію як вродженого, так і адаптивного імунітету. ПА відрізняється більшою тяжкістю перебігу внаслідок ураження синовіальних тканин, розвитку ерозивних змін та високої частоти виник-

нення коморбідних станів. У патогенезі обох форм захворювання ключову роль відіграють Т-клітини, природні кілери (NK) та їхні рецепторні системи, включаючи NKG2D (CD314) — активуючий рецептор, і CD94/NKG2A — інгібуючий рецептор, які беруть участь у регуляції цитотоксичних функцій та апоптозу [1, 3].

Псоріаз та ПА належать до групи хронічних запальних захворювань з автоімунними та аутоімунноподібними механізмами патогенезу. Обидва захворювання характеризуються поліфакторіальним походженням, у якому істотну роль відіграють генетичні передумови, епітеліально-імунні взаємодії та активація адаптивного імунітету. На молекулярному рівні ці стани супроводжуються порушенням рівноваги між прозапальними й протизапальними цитокинами, активацією клітин Th1/Th17-осі, інфільтрацією шкіри та синовіальної тканини CD8⁺ цитотоксичними Т-лімфоцитами, $\gamma\delta$ Т-, NK- і NKT-клітинами, що створює самопідтримуване вогнище хронічного імунного запалення [2].

Одним із критичних імунних модулювальних елементів у контексті псоріатичної хвороби є рецептор NKG2D (natural killer group 2 membe D) — активуючий рецептор, експресія якого відбувається на NK-, $\gamma\delta$ Т-клітинах, CD8⁺ Т-лімфоцитах, а за певних умов — і на CD4⁺ Т-клітинах. У нормі рівень його лігандів (MICA, MICB, ULBP у людини) низький, однак їхня експресія різко зростає у відповідь на клітинний стрес, гіпоксію, вірусну інфекцію або онкогенну трансформацію — саме ті умови, що притаманні псоріатичному середовищу. Кератиноцити, фібробласти, ендотеліальні та синовіальні клітини у разі псоріатичного запалення можуть синтезувати ліганди NKG2D, тим самим запускаючи або підтримуючи хронічну цитотоксичну відповідь.

Класично рецептор NKG2D розглядають як елемент прямої активації імунних клітин, відповідальних за елімінацію клітин-мішеней, що експресують ознаки стресу. Проте результати нових досліджень демонструють, що його функція є значно ширшою — NKG2D також виконує роль регулятора порогів чутливості інших рецепторів імунної відповіді, впливає на ефекторні програми Т- і NK-клітин, а також може брати участь у формуванні периферичної толерантності за хронічного запалення. Отже, він діє не як одинокий активатор, а як сенсор імунного мікрооточення, інтегруючи інтенсивність, тривалість та контекст стимуляції для налаштування імунної відповіді [4].

З огляду на це детальне вивчення ролі NKG2D у ПС та ПА є актуальним не лише для розуміння механізмів хронізації запалення, а й для пошуку нових мішеней для імуномодуляторної терапії, яка зможе тонко регулювати активність цитотоксичних клітин без їхньої повної інактивзації.

Мета роботи — визначити особливості імунного фенотипу периферичних лімфоцитів і CD94 з метою виявлення потенційних маркерів актив-

ності та імунофенотипічних відмінностей між формами захворювання.

Матеріали та методи

Обстежено 30 пацієнтів, яких розділили на дві основні групи: до групи 1 включено 18 осіб із бляшковим ПС (середній PASI — 12,1; тривалість захворювання — $(5,2 \pm 1,4)$ року), до групи 2 — 12 хворих на ПА, яка відповідала критеріям CASPAR (середній DAS28 — $4,6 \pm 1,2$). Контрольну групу було сформовано з 20 практично здорових донорів (середній вік — 34 ± 7 років), які не мали в анамнезі хронічних запальних або аутоімунних захворювань.

Усім учасникам проведено базову імунограму відповідно до Наказу МОЗ України № 626, а також додаткове визначення експресії CD314 (NKG2D) та CD94 (NKG2A) на Т-лімфоцитах (CD3⁺) і природних кілерах (CD3⁻56⁺). Аналіз виконано за допомогою методу проточної цитометрії з використанням флуорохром-маркованих антитіл (Beckman Coulter, США). Забір венозної крові проведено двічі з інтервалом 21 день для контролю стабільності профілю. Для статистичного опрацювання використано програму Statistica 10.0 та критерій Манна—Уїтні ($p < 0,05$).

Результати

1. В-клітинна ланка (CD19⁺):

- У групі ПС рівень CD19⁺ був у межах референтних значень ($(14,8 \pm 2,3)$ %; 235 кл/мкл).
- У групі ПА виявлено достовірне зниження рівня CD19⁺ ($(6,2 \pm 1,7)$ %; 77 кл/мкл; $p < 0,001$).
- У контрольній групі — $(15,4 \pm 2,0)$ %; 245 кл/мкл. Типові порівняльні гістограми дослідження В-клітин наведено на рис. 1.

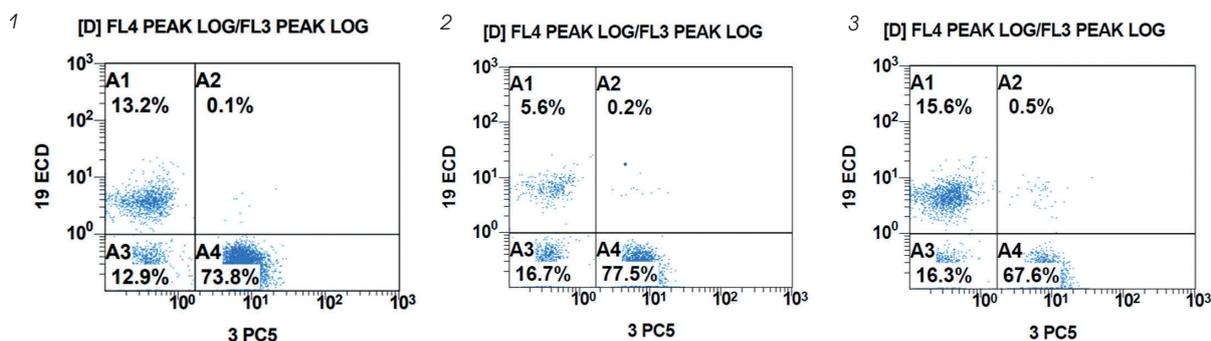
2. NK-клітини (CD3⁻56⁺) з експресією CD314 та CD94:

- CD3⁻56⁺314⁺ (%):
  - ПС — $(19,4 \pm 3,1)$ % ($p < 0,05$).
  - ПА — $(26,7 \pm 2,9)$ % (підвищення в 3,6 разу порівняно з таким у контрольній групі; $p < 0,02$).
  - Контрольна група — $(7,3 \pm 2,4)$ %.
- Співвідношення CD314⁺/CD94⁺:
  - ПС — 1,92.
  - ПА — 2,46.
  - Контрольна група — 1,78.

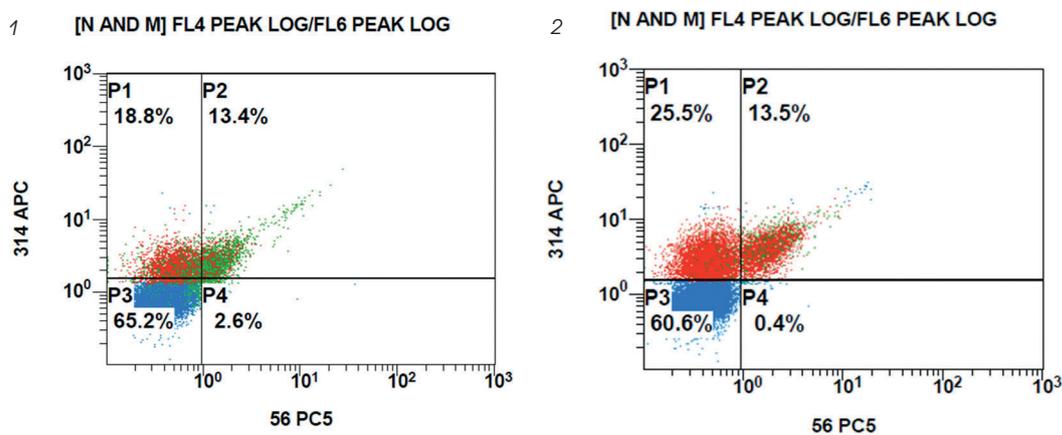
Типові порівняльні гістограми дослідження експресії CD314 на NK-клітинах (CD3⁻56⁺) при ПС і ПА наведено на рис. 2, 3.

3. Т-лімфоцити (CD3⁺) з експресією CD314 і CD94:

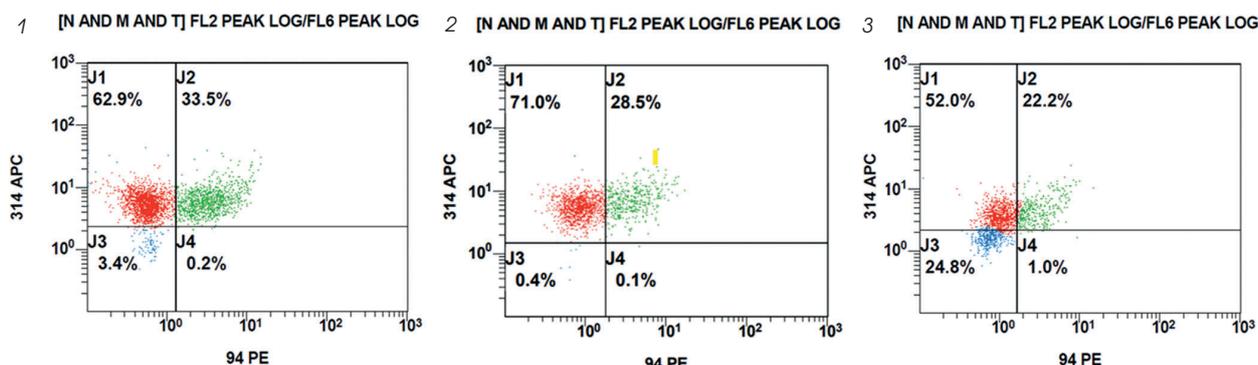
- CD3⁺314⁺ (%):
  - ПС — $(14,7 \pm 2,2)$ %.
  - ПА — $(9,2 \pm 1,8)$ % ($p < 0,05$).
  - Контрольна група — $(13,1 \pm 1,7)$ %.

Рис. 1. Типові порівняльні гістограми дослідження В-клітин (CD19⁺)

1 — ПС; 2 — ПА; 3 — контрольна група.

A1 — CD3⁺CD19⁺; A3 — CD3⁻CD19⁺; A4 — CD3⁺CD19⁻.Рис. 2. Типові порівняльні гістограми дослідження експресії CD314 на НК-клітинах (CD3⁻56⁺)

1 — ПС; 2 — ПА.

P1 — CD3⁻314⁺56⁺; P3 — CD3⁻56⁺314⁻.Рис. 3. Типові гістограми експресії CD314⁺ та CD94⁺ на НК-клітинах

1 — ПС; 2 — ПА; 3 — контрольна група.

J1 — CD3⁻56⁺314⁺94⁺; J2 — CD3⁻56⁺314⁺94⁻; J3 — CD3⁻56⁺314⁻94⁺.

- CD3⁺94⁺ (%):
  - ПС — (9,8 ± 2,3) %.
  - ПА — (4,1 ± 1,3) % (у 4,8 разу менше, ніж у контрольній групі).
  - Контрольна група — (12,3 ± 1,9) %.
- CD3⁺314⁺94⁺ (подвійно позитивні клітини):
  - ПС — (6,7 ± 1,4) %.
  - ПА — (2,1 ± 0,6) % (p < 0,04).

- Контрольна група — (6,8 ± 1,2) %.

Типові гістограми експресії CD314 на Т-лімфоцитах (CD3⁺) наведено на рис. 4—6.

Обговорення

Отримані дані свідчать про наявність значних імунофенотипічних відмінностей між хворими на ПС та ПА. У пацієнтів із ПА виявлено дефіцит

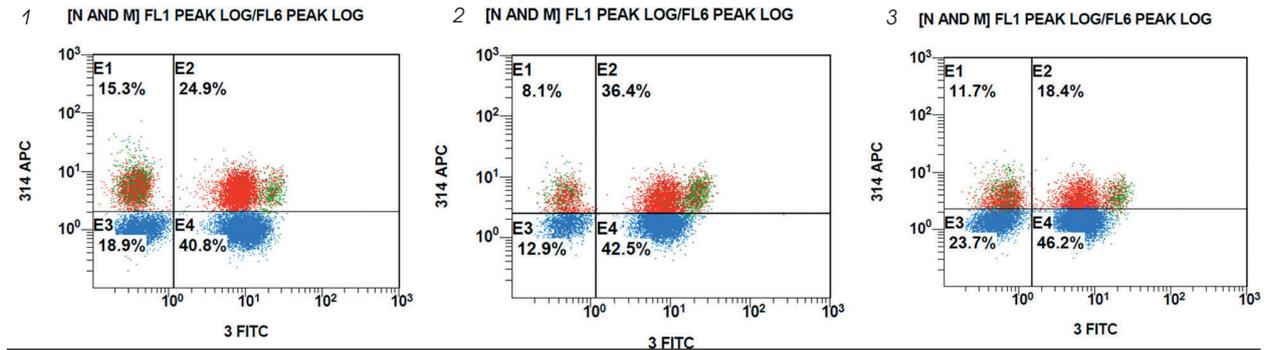

Рис. 4. Типові гістограми експресії CD314 на Т-лімфоцитах (CD3⁺)

1 — ПС; 2 — ПА; 3 — контрольна група.
 JE1 — CD3⁺314⁺; E2 — CD3⁺314⁻; E4 — CD3⁺314⁻.

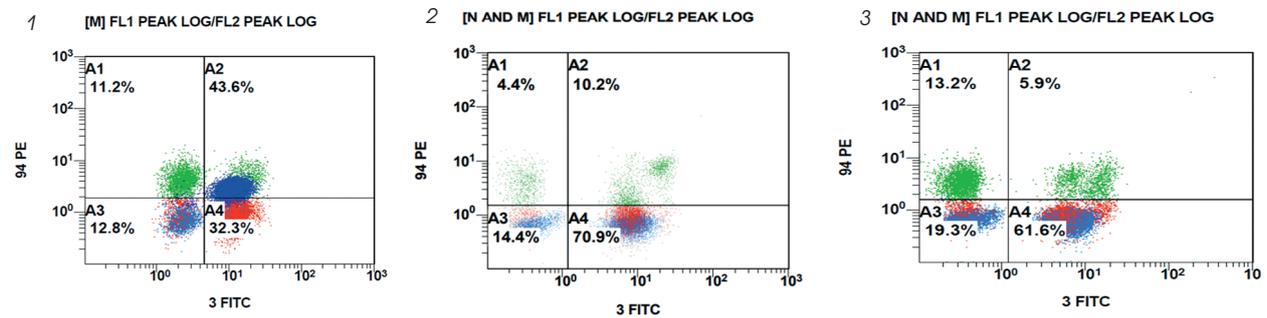

Рис. 5. Типові гістограми експресії CD94 на Т-лімфоцитах (CD3⁺)

1 — ПС; 2 — ПА; 3 — контрольна група.
 JA1 — CD3⁺94⁺; A3 — CD3⁺94⁻; A4 — CD3⁺94⁻.

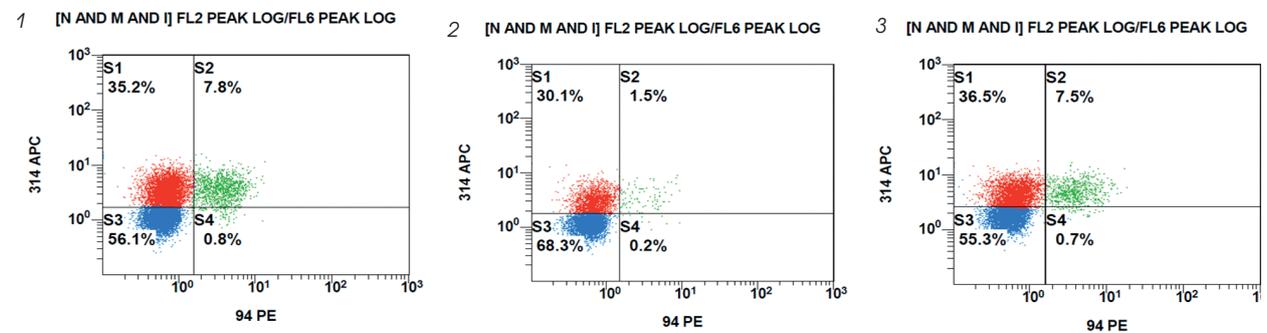

Рис. 6. Типові гістограми експресії CD314 та CD94 на Т-лімфоцитах (CD3⁺)

1 — ПС; 2 — ПА; 3 — контрольна група.
 JS1 — CD3⁺314⁺94⁺; S2 — CD3⁺314⁺94⁺; S3 — CD3⁺314⁺94⁻.

В-клітинного компонента та надмірну активацію НК-клітин через рецептор CD314, що може опосередковано впливати на підвищену продукцію IFN- γ і TNF- α . Одночасно визначено зниження інгібуючих сигналів (CD94), що порушує механізми регуляції цитотоксичності. Зниження рівня подвійно позитивних CD3⁺314⁺94⁺-клітин може бути пов'язане з виснаженням Т-клітин і порушенням гомеостатичних механізмів.

У хворих на бляшковий ПС виявлено лише помірні зміни, зокрема підвищення рівня

CD3⁺56⁺314⁺-клітин та незначне зниження — CD3⁺94⁺, що може бути маркером латентної цитотоксичної активації без системного порушення регуляторної рівноваги.

У пацієнтів із ПС та ПА відзначено підвищений рівень експресії рецептора NKG2D на периферичних CD8⁺ Т- і НК-клітинах, а також збільшену експресію його лігандів (зокрема MICA і ULBP2) у кератиноцитах, ендотеліоцитах і синовіальних фібробластах. Це створює умови для активації рецептора не лише в периферичній крові, а й у

тканинах-мішенях, спричиняючи інфільтрацію імунних клітин, продукцію цитокінів (IFN- γ , TNF- α , IL-17) та місцеву деструкцію тканин.

Однак активація NKG2D має не лише стимулювальний характер. Хронічне залучення рецептора за тривалого запалення спричиняє його десенсибілізацію, що проявляється зниженням експресії NKG2D, CD3 ζ та гіпорективністю до стимуляції TCR і CD16. У Т-клітинах хронічна активація NKG2D також асоціюється з каспазо-залежною деградацією сигнальних компонентів, подібною до стану функціонального виснаження або адаптивної толерантності. Це механізм, що парадоксально може призводити до тривалої персистенції запального процесу з пригніченою ефективністю кліренсу антигену.

Формування тривало активованого, але дисфункціонального цитотоксичного пулу клітин CD8⁺ у вогнищах ПС підтверджує складну регуляторну роль NKG2D. Його взаємодія з IL-15R та передача сигналу через DAP10/PI3K сприяє виживаності ефекторних Т-клітин і формуванню клітин пам'яті, що пояснює резистентність ПС до стандартної імуносупресії та легкість перебігу рецидивів. У межах суглобів при ПА це може підсилювати протривале збереження CD8⁺ Т-клітин з потенціалом до секреції цитотоксичних ферментів (гранізіму В, перфоруїну) й продукції IL-17.

Також важливо зазначити, що NKG2D може діяти не як класичний рецептор розпізнавання, а як інтегратор інших сигнальних шляхів. Було продемонстровано, що NKG2D потенціює передачу сигналу TCR, IL-15R, CD28 та навіть впливає на чутливість хемокінових рецепторів у Т-клітинах. Таке «підсилення сигналу» дає змогу формувати локально підвищену реактивність до антигенів або тканинних факторів навіть за умов незначного первинного стимулу.

Окрім Т- та НК-клітин, нещодавно було встановлено, що дефіцит NKG2D впливає на розви-

ток В1а-клітин, що є частиною вродженої В-клітинної популяції. Це дає підставу висловити припущення про можливу участь NKG2D у кросрегуляції гуморальної відповіді, зокрема у формуванні аутоантитіл, які також виявляють у пацієнтів із ПА.

Отже, NKG2D є ключовим регулятором ефекторної імунної відповіді при псоріатичних захворюваннях, функціонуючи не лише як активуючий рецептор, а як контролер чутливості імунних клітин до стимулів. Його активація може сприяти формуванню локального цитотоксичного середовища, а за хронічного залучення — запускати механізми толерантності, виснаження та десенсибілізації. Врахування цих механізмів є принципово важливим для майбутніх терапевтичних стратегій, зокрема у разі проведення анти-NKG2D терапії, використання CAR-NK/Т-клітин з NKG2D-доменами або модуляторів DAP10/PI3K сигнального каскаду в лікуванні хворих на ПС та ПА.

Висновки

1. У хворих на ПА виявляють глибші порушення клітинного імунітету порівняно з такими у пацієнтів із бляшковим ПС.
2. Встановлено значуще зниження експресії CD94 на Т-лімфоцитах та дефіцит регуляторних В-клітин у хворих на ПА, що може бути маркером тяжкого перебігу захворювання.
3. Виявлені відмінності підтверджують доцільність включення CD314/CD94 до розширеної імунограми як прогностичних біомаркерів перебігу ПС.

Перспективи. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення функціональної активності зазначених субпопуляцій лімфоцитів та визначення їхнього взаємозв'язку з цитокіновим профілем (IL-10, IFN- γ , TNF- α) для уточнення терапевтичних мішеней.

Конфлікту інтересів немає.

Список літератури

1. Griffiths CE, Barker JN. Pathogenesis and clinical features of psoriasis. *Lancet*. 2007;370(9583):263-271. doi: 10.1016/S0140-6736(07)61128-3.
2. Hueber W, Patel DD, Dryja T, et al. Effects of AIN457, a fully human antibody to interleukin-17A, on psoriasis, rheumatoid arthritis, and uveitis. *Sci Transl Med*. 2010;2(52):52-72. doi: 10.1126/scitranslmed.3001107.
3. Parisi R, Symmons DP, Griffiths CE, Ashcroft DM. Global epidemiology of psoriasis: A systematic review of incidence and prevalence. *J Invest Dermatol*. 2013 Feb;133(2):377-85. doi: 10.1038/jid.2012.339. Epub 2012 Sep 27. PMID: 23014338.
4. Wei Y, Sun G, Yang Y, et al. Double-negative T cells ameliorate psoriasis by selectively inhibiting IL-17A-producing $\gamma\delta$ T cells. *J Transl Med*. 2024;22:328. doi: 10.1186/s12967-024-05132-8.

T.B. Kurchenko

Bogomolets National Medical University, Kyiv

Features of cellular immunity in patients with psoriasis and psoriatic arthropathy

Objective – to determine the characteristics of the immune phenotype of peripheral lymphocytes, particularly T- and NK-cells, in patients with psoriasis (Ps) and psoriatic arthropathy (PsA), with a focus on the expression levels of CD314 and CD94, in order to identify potential markers of disease activity and immunophenotypic differences between the forms of the disease.

Materials and methods. The study included 30 patients divided into two groups. Group 1: 18 patients with plaque Ps (PASI 12,1), group 2: 12 patients with PsA (DAS28 4,6). Additionally, 20 healthy donors served as the control group. A basic immunogram was performed, along with analysis of CD314 and CD94 expression on T-lymphocytes (CD3⁺) and NK-cells (CD3⁺56⁺) using flow cytometry. Blood samples were collected twice with a 21-day interval. Statistical analysis was performed using Statistica 10,0 software and the Mann–Whitney U test, with a significance level of $p < 0.05$.

Results and discussion. Significant immunophenotypic differences were identified between patients with Ps and PsA. In PsA patients, a statistically significant decrease in CD19⁺ B lymphocytes was observed, along with increased expression of CD314 on NK-cells. At the same time, the level of the inhibitory receptor CD94 was significantly reduced on T-lymphocytes. In patients with plaque psoriasis, a moderate increase in CD3⁺56⁺314⁺ cells and a slight decrease in CD3⁺94⁺ expression were noted, indicating latent activation of cytotoxic mechanisms. These findings suggest a disruption in the balance between activating and inhibitory signals in the immune system in PsA, which may underlie the more aggressive course of the disease. T-cell exhaustion (reduced CD3⁺314⁺94⁺) and chronic activation of the NKG2D receptor may contribute to persistent inflammation. In target tissues – the skin and joints – overexpression of NKG2D ligands enhances infiltration, cytokine production, and tissue destruction. NKG2D functions not only as an activator of cytotoxic cells but also as a modulator of immune sensitivity involved in tolerance formation or exhaustion. This opens prospects for its use as a therapeutic target in the treatment of Ps and PsA.

Conclusions. Patients with PsA exhibit more profound impairments in cellular immune response compared to those with plaque Ps. Decreased CD94 expression and B-cell deficiency in PsA patients indicate immunosuppressive dysregulation potentially associated with disease severity. The identified immunophenotypic differences support the inclusion of CD314/CD94 markers in an extended immunogram as potential prognostic biomarkers. Future research should focus on the functional activity of cytotoxic cells and cytokine profiling (IL-10, IFN- γ , TNF- α) to refine pathogenetic targets for targeted therapy.

Keywords: psoriasis, psoriatic arthropathy, immunogram, CD314, CD94, NK-cells, T-lymphocytes.

Стаття надійшла до редакції / *Received* 20.06.2025.

Стаття рекомендована до опублікування / *Accepted* 21.07.2025.

Стаття опублікована / *Published* 29.09.2025.

Укр журн дерматол, венерол, косметол. 2025;3:17-22. doi: 10.30978/UJDVK2025-3-17.

Ukr J Dermatol, Venerol, Cosmetol. 2025;3:17-22. <http://doi.org/10.30978/UJDVK2025-3-17>.

Дані про автора / *Author's informations*

Курченко Таїсія Борисівна, аспірантка кафедри клінічної та лабораторної імунології, алергології та медичної генетики

E-mail: kurchenko.taisiya@ukr.net